Седмична колумна високог представника за БиХ, Кристијана Шварц-Шилинга: “Огромна и горућа обавеза”

Ове седмице сам се сусрео са представницима удружења преживјелих жртава Сребренице и Подриња. Ничим се не може ублажити туга тих људи, који и данас пате због геноцида који је почињен у и око Сребренице у јулу 1995. године. То не значи да сада треба да дигнемо руке као да смо беспомоћни – напротив, треба урадити све што је могуће да се помогне онима који су преживјели овај масакр и треба урадити све што је могуће да се одржи људски и материјални опоравак заједнице у Сребреници.

Правда долази на прво мјесто. У 2005. години, радна група Владе РС утврдила је имена припадника војних, полицијских и јединица цивилне одбране који су били присутни у подручју Сребренице у вријеме масакра. Судови имају дужност да утврде за сваког појединца са ове листе да ли је крив за ратни злочин или не. Ова активност се мора спровести веома хитно, прво за запослене у државним и ентитетским институцијама, а онда за остале појединце са ове листе.

Сваки поштени грађанин у сваком дијелу Босне и Херцеговине придружиће се преживјелима из Сребренице у захтјеву да се овај судски поступак убрза. Закашњела правда је и ускраћена правда – а након најтежих звјерстава у Европи од Другог свјетског рата, ускраћена правда је нешто што се не може толерисати.

Сребреница, као и друга подручја повратка у Босни и Херцеговини, примила је значајну помоћ и инвестиције, које су имале за циљ оживљавање економске инфраструктуре, како би се осигурало да повратници имају физичка и економска средства да поново себи изграде живот. Сада се акценат мора ставити на учвршћивање и његовање првих резултата економског опоравка. Истовремено, треба радити на проширењу пројеката у области образовања, помирења, изградње спомен-обиљежја. Повратак је фундаментално право које се једино може испоштовати практичним средствима. Нико не би требало да потцјењује легитимност или ефикасност практичних корака у оживљавању индустрије, пољопривреде и инфраструктуре у Сребреници. То није фластер за отворену рану; то је потребан темељ за дуг и спор процес обнове.

Након пресуде Међународног суда правде, стигли су позиви да се Сребреници додијели посебан уставни статус. Ја сам разговарао о том питању са страначким лидерима и рекао сам јасно да се на овом и другим уставним приједлозима (укључујући и приједлоге који могу издићи Босну и Херцеговину из сиромаштва, пресјећи криминал и корупцију и утрти пут пуном чланству у ЕУ) може радити само путем консензуса. Принцип консензуса је у Босни и Херцеговини одржавао мир у посљедњих дванаест година и од њега се неће одустати.

Преживјели Сребренице с правом захтијевају правду и с правом захтијевају да државни и ентитетски органи испуне своје обавезе, како би им се помогло да унаприједе животне услове. Међународна заједница ће бити уз њих у инсистирању на овим захтјевима.

Политичаре у Федерацији су оптуживали да искориштавају тугу преживјелих за остварење сопствених циљева, а политичаре у РС су оптуживали да не схватају да њихова обавеза у погледу Сребренице – гдје су звјерства почињена у име Републике Српске – није само политичке природе, него и моралне. У оба случаја, неке критике имају смисла. У оба случаја, политичари се морају усредсредити на практичне кораке у циљу убрзања правде и унапређења квалитета живота у Сребреници и околним подручјима. Моја Канцеларија ће наредне седмице окупити све релевантне агенције како би се осигурало да се ови кораци предузму.

Ово неће, нити може, ублажити тугу преживјелих Сребренице. Али им може олакшати живот. Коначним

бацањем мреже на починиоце злочина који су и даље на слободи и унапређењем услова на терену, органи власти ће почети да реализују огромну и горућу обавезу према жртвама геноцида. Ми ћемо урадити све што је у нашој моћи да осигурамо да се то уради.

Кристијан Шварц-Шилинг је високи представник међународне заједнице и специјални представник Европске уније у Босни и Херцеговини.